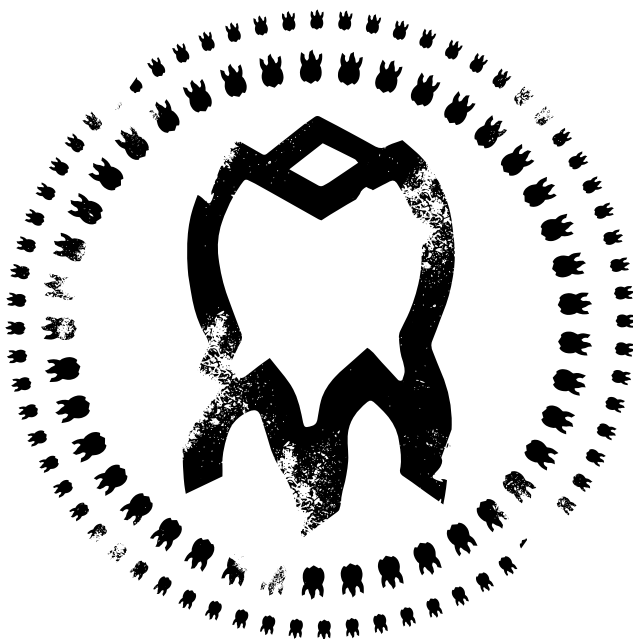

A R I V Ä N T Ä N E N

STAMINA

MUISTIPALATSI

LIKE

Otavan kirjasaatiö, Suomen kulttuurirahaston Etelä-Karjalan rahasto ja Suomen tietokirjailijat ry ovat tukeneet kirjoitustyötä.

© Ari Vöntänen ja Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2023.

Ulkoasu: Markus Paajala

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-41696-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

*Muistipalatsi on mielessä sijaitseva
kuvitteellinen paikka, jossa
säilytetään muistikuvia.*

– Internet

*Muistipalatsi on paikka,
jossa tarina tapahtuu.*

– Antti Hyrynen

SISÄLTÖ

Kymmenes huone – itsenäisyyspäivä 2022 9

POHJAKERROS - LÄHTÖLASKENTA HUONEESSA NOLLA 17

Kuusi... Nimi on Stamina 18

Viisi... ”No niin, lähtee – valmiina, pojat” 39

Neljä... Peruna-akulla toimiva traktori 55

Kolme... Hobittikorvat ja Batman-paita 65

Kaksi... Oikea ahaa-elämys 73

Yksi... Täysin valmis yhtye 91

Nolla! Kaikki kääntyy parhain päin 108

Kymmenes huone – tammikuu 2023 114

TOINEN KERROS - SUOMIHEVIN HULLUT VUODET 119

Ensimmäinen huone: Uusi vuosi nolla 121

Toinen huone: Kuinka ihmistä ohjaillaan 145

Kolmas huone: Monenlaista hauskaa
alastomilla miesvartaloilla 175

Neljäs huone: Matka kohti roskamannerta 216

Kymmenes huone – maaliskuu 2023 246

KOLMAS KERROS - METALLIBUUMIN TUOLLE PUOLEN	251
Viides huone: Barresin väriläiskätesti	252
Kuudes huone: Lauluja päätöpysäkiltä	289
Seitsemäs huone: Uskonnottoman digitaalinen helvetti	323
Kahdeksas huone: Halki hiljaisen huoneen	366
Yhdeksäs huone: Henkilökohtainen helvetti	388
Kymmenes huone – huhtikuu 2023	421
Diskografia	436
Lähteet	446
Henkilöhakemisto	457
Kirjailijasta	463

KUVA: ARI VÄNTÄNEN

KYMMENES HUONE

ITSENÄISYYSPÄIVÄ 2022

Joulukuun 2022 alussa Stamina kokoontuu treenikämpälleen Lappeenrantaan kuuntelemaan demoja ja sovittamaan uusia biisejä levytyskuntoon. Albumin äänitysten alkuun on kolme kuukautta.

Uieraat ottaa vastaan palava mallinukke. Taustakankaaseen painettu kuva nappaa ensimmäisenä huomion, kun astun Staminan treenikämpälle. *Uudet kymmenen käskyä* -kiertueen kangas on levitetty seinälle, jonka rumpali Teppo ”Kake” Velin on nikkaroinut jakamaan tilan soitto- ja oleskelupuoleen.

Kaukana ei ole itse nukkekaan. Se lojuu sekalaisen bändi- ja kiertuetavaran seassa hylätyn oloisena. Hahmo näyttää nokisena ja kärventyneenä happamammalta kuin kuvassa liekehtiessään.

Tiskipöydällä on jokunen tiskaamaton muki, pari tyhjää kivennäisvesipulloa ja kolme Emma-patsasta. Sarvipäisillä pronssi-veistoksilla on kova työ säilyttää arvokkuutensa lavuaarin vieressä. Raskainta lienee vuoden 2014 Emmalla. Jalustaan kaiverrettu ”vuoden metallialbumi” -teksti on muutettu mustalla tussilla ”vuoden pallialbumiksi”.

Emmoja täytyy olla muuallakin kuin lavuaarin laidalla, sillä Stamina on kahminut patsaita kaikkiaan kuusi. Vai joko niitä on seitsemän? Joka tapauksessa kaikkein huonoimmassa kunnossa on se ensimmäinen, vuoden 2006 metallialbumin palkinto, jota on käytetty keilapallona. Kyseinen neljän kilon pronssiemäntä ei ole juuri nyt tavattavissa.

”Se taitaa olla miulla kotona”, arvelee soolokitaristi Pekka ”Pexi” Olkkonen.

Treeniksellä on paljon kaikenlaista tavaraa yhtyeen uran varrelta. Oheistuotteita, studiokarttoja, julisteita, soittimia, kirjeitä, taustakankaita, nimikko-olutta, vahvistimia ja muita laitteita vuosien ja vuosikymmenten takaa. Tila on täynnä historiaa.

Mutta on siellä tulevaisuuttakin. Stamina on juuri ryhtynyt treenaamaan uusia biisejä kymmenennelle studioalbumilleen, jonka äänitysten on määrä alkaa maaliskuussa 2023.

”Kukaan bändin ulkopuolinen ei ole koskaan ennen kuullut meidän uusia biisejä näin aikaisessa vaiheessa”, ilmoittaa basisti Kai-Pekka ”Kaikka” Kangasmäki.

Kaikki viisi ovat paikalla. Sitä ei tapahdu turhan usein keikkareissujen ulkopuolella. Stamina kokoontuu yhteen silloin, kun edessä on kiertue tai studioon lähtö, kun on opeteltava jotakin. Muuten yhteistä aikaa on vähän. Se on luonnollista, koska osa yhtyeestä asuu Lappeenrannan ja osa Tampereen seudulla, ja koska kaikilla on muutakin elämää.

Se on ollut joskus myös ongelmallista. Toisaalta toimintamalli on selkeä ja ennustettavissa.

”Staminan matka etenee kahden vuoden sykleissä. Nyt ollaan tärkeässä kohdassa kymmenettä sykliä”, kosketinsoittaja Emil ”Hippi” Lähteenmäki valistaa. ”Synnyttämme materiaalia uudelle

julkaisulle, jonka kanssa mennään ensimmäinen vuosi kiivasta tahtia ja toinen vuosi vähän maltillisemmin.”

Tässä vaiheessa mikään ei ole valmista. Nyt kuunnellaan kotona ja treeneissä äänitettyjä demoja, sovitetaan ja tutkitaan, lähtevätkö biisit toimimaan ja sopivatko ne kokonaisuuteen, joka hahmottuu hitaasti mutta varmasti.

Kappaleista puhutaan vielä työnimillä, jotka jäävät sanoitusten valmistuttua pois käytöstä. Olkkonen on antanut omille sävellyksilleen tahtilajeihin viittaavat nimet: ”Viisi”, ”Kuusi”, ”Seitsemän” ja ”Trioli”.

Laulaja-kitaristi Antti ”Hyrde” Hyyrysellä on ”Neptunus”, ”Takapotku”, ”Blade Runner” ja ”Kosto”, jonka hän teki kostoksi Pexin demopommituksesta. Kangasmäen ensimmäisen satsauksen otsikko on ”Harrison Ford”.

Joskus uusilla kappaleilla on ollut sellaisiakin toiveikkaita työnimiä kuin ”Hittibiisi” ja ”Teosto-biisi”. Tällä kertaa sellaisia ei ole, tai sitten on, mutta niiden hittipotentialia ei ole vielä huomattu. Tässä vaiheessa sitä ei voi tietää, koska biiseissä ei ole laulumelodioita. Se ei ole tämän yhtyeen kohdalla mitenkään erikoista. Monet rakentavat kappaleensa melodian varaan, Stamina ei.

”Bändin alkuaikoina lauluosuuksia ei kuultu ennen kuin studiossa”, Velinsanoo. ”Eikä me myöhemminkään olla kovin montaa levyä tehty niin, että treeneissä olisi laulettu valmiita melodioita.”

”Jos Pekka tai Kai-Pekka eivät ole demonneet lauluosuuksia biiseihinsä, mie vain hoilaan niihin jotakin treeneissä. Se on ikävää. Biisihän voisi olla vaikka kuinka hyvä, ellen jokeltaisi siihen jotain paskaa”, Hyyrynen pohtii.

Ulkona on sen verran pakkasta, että treenikämpän oleskelutila on liian vilpoinen hengailuun. Se ei haittaa, sillä treenisdemojen kuuntelemiseen tarvittava laitteisto on joka tapauksessa soitto-

huoneen puolella. Stamīnan jäsenet asettuvat automaattisesti niille sijoilleen, joilla he harjoitellessaankin ovat. Kaikki kuuntelevat keskittyneesti. Kommentit ovat lyhyitä. (”Tää haiskahtaa... levyn häntäpäähän biisiltä.” ”Sano vain suoraan, että häntäpäältä se haiskahtaa.”)

Vaikka säveltäjiä on useita, biisejä tuntuu yhdistävän mystinen, surumielinen ja salaperäinen tunnelma. Toisinaan niin tempoilleva Stamīna uskaltaa pysyä ”Neptunuksen” tietyissä osissa erikoisen pitkään, eikä osia ole paljon. ”Blade Runner” taas taitaa olla Stamīnan hitain kappale.

”Uudessa musiikissa on tunnelmallisuutta, jollaista meillä ei ole ennen ollut”, Hyyrynen sanoo. ”Tulee vähän mieleen edellisen levyn ’Metropolio’, jota soittaessa uppoutuu hypnoottiseen rytmiin. Tiedetyt kohdat, esimerkiksi biisien loput, on vielä jätetty auki. Kun tiedetään, mihin kohtaan levyä jokin biisi tulee, lopun voi säveltää sellaiseksi, että siitä voi uida seuraavaan kappaleeseen.”

Moni asia on vielä auki, mutta se on varmaa, että uudet biisit äänitetään Hollolassa Petrax-studiolla kevättalvella 2023. Levyn tuottaa Janne Joutsenniemi, jonka kanssa Stamīna on tehnyt aiemmin kolme albumia.

”Edellisillä kerroilla Janne ajeli Helsingistä meidän treenikselle ja äänitteli biisejä stereomikillä, halusi olla vaikuttamassa niihin jo varhaisessa vaiheessa...” Olkkonen muistelee.

”...mutta nyt tuottajamme lomailee kuukausikaupalla jossain Etelämeren saarella”, Hyyrynen jatkaa. ”Tiedostot kulkevat sinnekin netissä, ja Jouskari on jo kommentoinut demoja. Kukaties hän on myös kuunnellut niitä.”

Tulevan albumin lisäksi yksi vanhoista levyistä on jälleen ajankohtainen. Stamīnan myydyin albumi, dystopiatarina *Vii-meinen Atlantis* vuodelta 2010, on jatkanut elämäänsä monissa

eri muodoissa. Siitä on jo aiemmin sovitettu nettisivusto, teema-konsertteja ja romaani, ja nyt *Viimeinen Atlantis* on näytelmä, Lappeenrannan kaupunginteatterin kantaesitys. ”*Viimeinen Atlantis* kertoo elämästään nauttineesta Tobeaksesta, joka sinkoutuu kesken mannertenvälisen lennon maailmanlopun pyörteisiin. Löytääkö Tobeas kotiinsa vai tuhoutuuko planeetta sitä ennen? *Viimeinen Atlantis* on kaunis kuvaus romahtavasta maailmasta ja pakomatkasta sen halki. Dystopia veden tärkeydestä ja voimasta”, teatterin nettisivuilla kerrotaan.

Näytelmän ohjaaja ja dramaturgi Tuomo Rämö on Staminalle tuttu mies jo 1990-luvulta. Hän jopa sanoitti bändille yhden biisin kauan sitten, kun Stamina oli vielä englanninkielinen demoyhtye. Myös yksi näyttelijöistä, Samuli Punkka, on tuttu mies samoilta ajoilta. Äänisuunnittelusta vastaa Hyyrynen itse, Lähteenmäen avustuksella.

”Se oli työläs ja hieno projekti”, Hyyrynen sanoo. ”Päädyin siihen, että levyn jokaisen biisin täytyy kuulua näytelmässä jollakin tavalla. ’Rikkipää’ esimerkiksi kuitattiin Kaken virvelikompiilla. Kaikka bongasi esityksestä kaikki kappaleet paitsi oman biisinsä, ’Jäteputkiaivot’, joka tuli kuplivasta uima-altaasta.”

Kaikki Staminan jäsenet ovat tietenkin käyneet katsomassa näytelmän.

”Se oli mykistävä”, Kangasmäki luonnehtii. ”On ollut hienoa seurata, millaisiin olomuotoihin *Viimeinen Atlantis* taipuu.”

”Olin vaikuttunut”, Olkkonen sanoo. ”Se oli rohkeasti ohjattu ja erittäin hyvin näytelty. Ja toimi hienosti minimalistisella kattauksella.”

”Ohjaus oli onneksi sellainen, ettei ollut mietitty Imatran mummon reaktioita”, Lähteenmäki lisää. ”Siinä mentiin sekvenssistä toiseen kuin metallimusiikissa.”

Näytelmässä on rooli myös Elokuutiolla, Stamīnan samanimisen teema-albumin nimikkolaitteella. Vuonna 2005 ilmestynyttä debyyttiä lukuun ottamatta kaikki Stamīnan levyt ovat temaattisia kokonaisuuksia, joille Hyyrynen on sanoittajana laatinut kantavan ajatuksen tai rakenteen. Joskus väljän ja miltei huomaamattoman, joskus lujan ja kaikkea määrittävän.

Kymmenes albumi ei tule olemaan poikkeus säännöstä. Hyyrynen on päättänyt, että levy tulee olemaan Stamīnan tähänastisen matkan summa.

”Kokonaisuus tulee rakentumaan kaikista meidän edellisistä levyistä”, Hyyrynen sanoo. ”Sain tämän idean koronan aikana, kun pandemia oli seisauttanut maailman ja matto oli vedetty bändin alta. Makasin kotona sohvalla ja tuijottelin Stamīnan kultalevyjä. Mietin, että mikä sitä sarjaa oikein yhdistää. Onko siinä jokin juoni? Miten ne liittyvät toisiinsa? Jokainen levy on omannäköisensä ja tarkkaan mietitty. Niitä heijasteltiin toisiinsa jo tekovaiheessa: yksi on mustavalkoinen, toisessa on tulenlieskoja... ne ovat jossakin suhteessa keskenään, toistensa vastapainoja. Siitä se idea tuli. Mitä, jos Stamīnan kymmenes albumi summaisi yhteen koko kaaren?”

Yhdeksäs albumi *Novus Ordo Mundi* (2021) tehtiin pandemian keskellä. Se syntyi liian syvällä koronan kurimuksessa pystyäkseen tarkastelemaan yhtyeen uran syvintä kriisiä, joka koettiin juuri tuohon aikaan.

”*Novus* oli kuumeen nousua ja raivoamista. Kun tauti on nyt podettu, tuntuu luontevalta pysähtyä katsomaan, mitä on saatu aikaan ja mitä on jäänyt jäljelle. Tulevan levyn kantava ajatus liittyy siihen hetkeen, kun Stamīna lakkasi olemasta. Takana oli vuosikymmeniä työtä ja intohimoa, mutta sitten henki katosi, tapahtui jotakin peruuttamatonta. Tämä on siis minun tuntemukseni siitä, mitä silloin tapahtui”, Hyyrynen kertoo.

”Hengen katoaminen” on tulevan levyn avainkäsite. Juuri nyt se on muuttumassa ikävästä tunteesta kummitustarinaksi.

”Albumi etenee kronologisesti niin, että jokainen biisi kuvaa yhtä levyä. Kokonaisuus on tarina, joka kerrotaan tietyn persoonan kautta. Kertojaminä on jonkinlainen kadonnut entiteetti, aave tai henki, joka on kaikissa levyissä, mutta joka nyt on kadonnut”, Hyrynen sanoo.

Uudet biisit on tarkoitus sitoa bändin menneisyyteen erilaisilla viittauksilla. Vähän niin kuin *Viimeisen Atlantiksen* biisit kätettiin teatterinäytelmään uusien asioiden joukkoon.

”Olisi hienoa, jos levyn biisit kuulostaisivat uudenselältä Staminalta, mutta jokaisessa olisi silti selkeä viittaus johonkin vanhaan. Lyhyt melodianpätkä, sanoitusviittaus tai jokin”, Hyrynen miettii. ”Tässä vaiheessa olen miettinyt levyn jokaiseen biisiin jonkinlaisen sanoituskaaren. Toivon, että me päästään pian siihen vaiheeseen, että voin hahmotella biisijärjestystä ja laittaa tietynlaisen sanoituksen tietynlaiseen biisiin.”

Tänään, vuoden 2022 itsenäisyyspäivänä, Stamina on sekä tuttuja että uusien asioiden äärellä. Levytettävän materiaalin valmistelu on *business as usual*, bändi on tehnyt sen yhdeksän kertaa aiemminkin. Kymmenes kierros on kuitenkin ensimmäinen kerta, kun Stamina katsoo urallaan taaksepäin ja tekee siitä johtopäätöksiä, jotka saattavat vaikuttaa tulevaisuuteen. Se tuntuu jotenkin... lopulliselta. Ikään kuin oltaisiin veitsenterällä.

”Antilla taitaa olla lopettaminen mielessä”, Lähteenmäki sanoo. ”Se ei vain ole kertonut sitä vielä meille.”

Hyrysen katse vaeltaa huoneessa olevien ohi jonnekin kauas. Hänen suupielissään väreilee hymy, jota on vaikea tulkita.

POHJAKERROS

- LÄHTÖLASKENTA

HUONEESSA NOLLA

KUUSI...

NIMI ON STAMINA

*Pienen maakunnan pienimmässä kunnassa oli
pieni yläkoulu, jota sattui käymään samaan aikaan
kolme poikkeuksellisen lahjakasta nuorta soittajaa.
Tästä ihmeestä alkoi Staminan lähtölaskenta.*

Uauva ryömii kohti kameraa silmät loistaen. Huoneessa ja vaatteissa on punaista, ruskeaa ja tummankeltaista. Pieni poika elää menneisyydessä, aivan 1980-luvun alussa. Kaita-filmi on vuosien naarmuttama.

Kun tietää, kuka vauvasta tuli, tunnistaa kyllä piirteet. Siinä on Hyrde eli Antti Hyyrynen, Staminan laulaja-kitaristi.

”Jostain syystä sen aikakauden värit tuntuvat ellottavilta. Mutta juuri kaitafilmiä kautta mie hahmotan varhaislapsuuteni”, Hyyrynen sanoo. ”Äiti oli hirveän hyvä dokumentoimaan meidän elämää. Hän kuvasi miunkin alkuvaiheita kapaloityypistä eteenpäin.”

Hyyrysten huushollissa paloi filmiä, koska lapsia riitti dokumentoitaviksi. Kesäkuun 18. päivänä 1980 syntynyt Veli Antti Hyyrynen on perheen viidestä vaaleatukkaisesta pojasta nuorin. Vanhin veljeksistä on vuonna 1971 syntynyt Jussi. Sitten tulee Veikko, keskimäinen on Mikko ja toiseksi nuorin Ville.

Poikien isä Veli Pekka Hyyrynen toimi eläinlääkärinä ja muusikkona – ”eläinlääkintäkanttorina”, kuten hänen kollegansa sanoivat. Marketta-äiti teki jälkikasvun paimentamisen ohella kotisairaanhoidajan töitä. *Etelä-Saimaa*-lehdelle vuonna 2012 antamassaan haastattelussa Marketta Hyyrynen kertoi halunneensa antaa lastensa olla luovia. Rajat asetettiin, mutta turhia kieltoja ja rajoituksia pyrittiin välttämään. Hän tahtoi kasvattaa pojistaan suvaitsevaisia ihmisiä.

Antti syntyi Oulun keskussairaalassa, koska Hyyryset asuivat vielä 1980-luvun alussa Piipolassa Pohjois-Pohjanmaalla. Perhe muutti Lemille, kun Antti oli kolmevuotias. ”Musiikki oli itse asiassa syy muuttaa pois”, Pekka-isä kertoi *Luumäen Lehden* haastattelussa vuonna 2004. ”Siirryin Lemille, koska Lappeenrannan musiikkiopisto oli lähellä ja minulla oli siellä mahdollisuus suorittaa tutkintoja tunnettujen opettajien johdolla.”

Niistä ajoista kuopus tietää vain sen, mitä on muilta kuullut ja kaitafilmeiltä nähnyt. Hänelle kehittyi eteläkarjalainen identiteetti.

”Ensimmäiset omat muistikuvat miulla on Lemiltä”, Hyyrynen kertoo. ”Menin siellä päivähoidon, opin puheenparren, kävin koulua ja tulin lemiläiseksi.”

Neljänkymmenen vuoden ajan Lemillä on ollut vähän yli tai vähän alle 3 000 asukasta. Etelä-Karjalan väkiluvultaan pienin kunta sijaitsee kahden valtatie välissä Lappeenrannan, Luumäen, Savitaipaleen ja Taipalsaaren naapurissa. Suurin asutuskeskittymä on Hyyrysten kotikulmiksi muodostunut kirkonkylä. Toiseksi suurimmat taajamat ovat Kuukanniemi ja Iitiä, ja lemiläiset ovat hajaantuneet yli neljäänkymmeneen eri kylään sekä haja-asutusalueille. Useimmat heistä ovat töissä kunnalla. Toinen merkittävä työllistäjä on vuonna 1967 perustettu MISA Oy, joka valmistaa kiukaita ja muita saunatarvikkeita.

Hengenheimältään Lemi on tahrattoman evankelisluterilainen. Kylän ensimmäinen kirkko rakennettiin 1600-luvulla. Nykyinen kirkko valmistui vuonna 1786, ja museovirasto on luokitellut tuon ristinmuotoisen rakennuksen yhdeksi Suomen merkittävimmistä puukirkoista. 1850-luvulta saakka Lemi on tunnettu neliäänisestä virsilaulusta.

Paikkakunnalla toimii kaksi urheiluseuraa. Vuonna 1961 perustettu Kotajärven Pallo eli KoPa on jalkapallo- ja salibandyseura. Lemin Eskot taas operoi yleisurheilun sekä erilaisten erätaitoja kehittävien lajien, kuten ammunnan, hiihdon ja suunnistuksen, parissa. Viestihiihdon olympiavoittaja Mirja Hietamies-Eteläpää (1931–2013) oli Lemin Eskojen kasvatti.

Staminaa edeltäneet lemiläiset kulttuurivaikuttajat ovat harvassa mutta heitäkin on. Suomen ensimmäinen koko kansan tuntema uutisankkuri Jussi Suomalainen (1926–2001) syntyi ja kuoli Lemillä. Sieltä oli kotoisin myös maisemamaalauksistaan tunnettu taiteilija Elias Muukka (1853–1938). Ensimmäinen kirjasto paikkakunnalle perustettiin vuonna 1863. Seuraavan vuosisadan puolella kulttuurielämän kiintopisteeksi nousi vuonna 1908 rakennettu nuorisoseuratalo Tapiola. Siellä on tapahtunut kaikenlaista teatteriesityksistä vuosijuhliin, iltamista bänditreeneihin ja diskoilloista konsertteihin, kokouksiin ja harrastekerhoihin. Kaunis vaaleanvihreä hirsirakennus on merkityksellinen paikka myös Staminan tarinassa.

Lukuun ottamatta 2010-luvun alkujytkähdyistä, jolloin lemiläiset innostuivat äänestämään kotipaikkakuntansa Etelä-Karjalan perussuomalaisimmaksi kunnaksi, suosituin puolue on maaseudulle tyypillisesti ollut keskusta. Maataloustuotteista tunnetuin on perunalajike Lemin Punanen, perinneruoista lampaanlihasta ja perunasta uunissa valmistettu särä. Historiasta kiinnostuneet voivat

samota katselemaan toisen maailmansodan aikaisia Salpalinjan juoksuhautoja tai Ruominkapian kivikautisia kalliomaalauksia.

Tällaisessa juurevassa ympäristössä Stamina syntyi. Bändin jäsenet eivät mielimusiikkinsa tai maailmankatsomustensa puolesta välttämättä olleet tyypillisimpiä eteläkarjalaisen kirkonkylän kasvatteja, mutta Lemi jätti heihin selvät jäljet. Enimmäkseen hyvässä, päätellen siitä, että Staminessa ei ole koskaan ilmennyt monille pienen kylän suurille pojille tyypillistä tarvetta piilotella ruraalia taustaansa. Pikemminkin lemiläisyys on ollut heille voimavara ja valtti sekä osa imagoa.

Antti Hyyrysen muistoissa Lemi oli todella turvallinen paikka.

”Siellä oli yhteisöllinen ja hyvä tunnelma. Koulussa oli just sopivasti oppilaita, eikä ainakaan lasten tietoisuudessa ollut mitään päihteen tai väkivallan kaltaisia ongelmia. Sen sijaan oli tosi paljon kaikenlaista kerhotoimintaa ja leirejä ja aktiviteetteja, joita järjestivät Lemin 4H-kerho, nuorisoseura ja seurakunta. Miulla on tosi lämpimät muistot sieltä”, Hyyrynen kertoo.

Se, että Antti paineli jo vauvana rohkeasti päin kaitafilmi-kameran linssiä, paljastaa hänen luonteestaan muutakin kuin sisäsyntyisen rakkauden elävään kuvaan. Hän oli hyvin aktiivinen ja sosiaalinen lapsi. Olosuhteilla oli osuutta asiaan: kun koti oli täynnä isoveljiä ja heidän kavereitaan, sähellys ja vipinä oli jatkuva. Nuorimmainen tottui elämään vilskeessä ja metelissä.

Kotiolot vaikuttivat myös siihen, että Antti perusti aikanaan Staminan ja Jussi YUP:n, Veikko päätyi soittamaan Lappeenranta Big Bandiin, Mikko kiinnostui konemusiikista ja visuaalisesti lahjakas Ville alkoi tehdä grafiikkaa myös bändeille. Hyyrysellä nimittäin soi aina musiikki.

”Se oli koko perheen äänikylpy. Musiikkia kuunneltiin, laulettiin ja soitettiin erilaisilla instrumenteilla. Skaala ulottui klas-

sisesta jazzin kautta raakaan heviin ja punkkiin”, Antti kertoo. ”Kun olin pikkunassikka, Jussi opiskeli Savonlinnan taidelukiossa kitaran ja rumpujen soittoa ja meillä soivat YUP:n vinyylit. Veikko kuunteli jazzbasisti John Patituccia. Mikon kanssa me tehtiin yhdessä tietokonemusaa jo silloin, kun käytössä oli vasta Amigan Screen Tracker. Kaikki tuo vaikutti paljon.”

Isä oli Antille suuri musiikillinen vaikuttaja. Pekka Hyyrynen sanoi joskus, että urut, piano ja laulaminen olivat hänelle elämäntapa. ”Ei saa mennä laulamaan ja soittamaan ilman sanottavaa”, hän korosti *Luumäen Lehdelle* antamassaan haastattelussa. Tuotannostaan päätellen Antti on asiasta samaa mieltä.

”Pekka Hyyrynen harrasti klassista musiikkia ja lauloi saksalaisia liedejä. Me käytiin isän kanssa monta kertaa Savonlinnan oopperajuhlilla, koska hän lauloi siellä kuorossa. Kun isä lauloi kotona, mie matkin. Ukon suosikeista jäi päällimmäisenä mieleen Schubertin lauluteos *Winterreise*”, Antti sanoo.

Tarjolla olleista vaikutteista Anttiin iski kovimmin raskas rock eli hevi ja metalli. Isoveljien hyllyistä löytyneet W.A.S.P., Twisted Sister, Iron Maiden, Deep Purple ja Peer Günt lumosivat pikkupojan jo räväköillä kansitaiteillaan. Erityisen tärkeäksi muodostui Stonen ensimmäinen albumi vuodelta 1988. Kun nuori Hyrde kuunteli tuota kotimaassaan urauurtavaa speed/thrash-levyä, hänen oli vaikea käsittää, että Metallicaakin kovempi bändi oli suomalainen. Hän leikkasi talteen jokaisen näkemänsä Stonen kuvan ja katseli bändin videoita usein, läheltä ja tarkkaan.

Ensimmäiset omat äänitteensä Antti hankki 1990-luvun alussa, kun Ville diilasi hänelle sopuhintaan Anthraxin *Persistence of Timen* (1990) ja Megadethin *Countdown to Extinctionin* (1992). Bändit olivat samaa koulukuntaa kuin Stone. Tiukasta ja rankasta speed/thrashmetallista tuli Antin juttu.

Innostumisesta ei ole pitkä matka soittajaksi ryhtymiseen, ja Hyyrysten taloudessa se oli melkeinpä itsestään selvää. Viulisti-na muusikon uransa aloittanut Jussi oli alkuaikoina YUP:n rumpali, kunnes eräänä viikonloppuna hän tuli kotiin sähkökitaraa kantaen. Se oli Antista erittäin coolia. Kun Hyyryksille ostettiin akustinen Landola, kuopus alkoi näppäillä sitä.

”Lemiläinen kitaristi Markus Vaalgamaa opetti miulle alkeet, kun olin kahdeksanvuotias. Metallican ’One’-biisistä se taisi lähteä”, Antti muistelee. ”kitaratunneilla miulla oli Jussilta lainattu valkoinen Tokain sähkökitara. Myöhemmin kävin Jarno Junnonen tunneilla.”

Kun Jussi keskittyi sähkökitaran soittoon, hänen hieno valkoinen Taman rumpusetinsä lojui tarpeettomana Hyyrysten omakotitalon alakerrassa Lemm Niemeläntiellä. Antti otti rumpumut haltuun ja alkoi löylyttää niitä oikein kunnolla. Vanhimman veljensä tavoin hän oppi soittamaan sekä kitaraa että rumpuja.

Antin ensimmäinen oma bändi oli nimeltään Grey Horse, jonka hän perusti kymmenvuotiaana kaverinsa Lucan kanssa. Antti soitti yhtyeessä rumpuja, Luca kitaraa. Myöhemmin Luca di Giovanni on kunnostautunut muun muassa Day Elevenin ja Nyrkkkitappelun rumpalina.

Nuorimman Hyyryksen aktiivisuus ei rajoittunut musiikkiin.

”Vipinä oli suorastaan aadehoodeemaista, tosi monenlaista vöyhötystä on ollut”, mies itse luonnehtii lapsuutensa ja varhaisnuoruutensa harrastusten määrää. ”Mie kävin Lappeenrannassa karatessa ja suoritin oranssin vyön. Olin myös lasten teatterileirillä ja kuvaamataitokoulussa. Sarjakuvat ja piirtäminen kiinnostivat hirveästi, sketsailin kaikenlaisia kauhujuttuja kavereiden kanssa ja sain kynän mielestäni aika hyvin haltuun. Myös sotaleikit olivat tärkeitä, puin monesti kouluunkin maastovaatteet. Diikkai-

lin amerikkalaisia elokuvia. Etenkin Arnold Schwarzeneggerin hahmo John Matrix *Commando*-elokuvassa oli esikuva.”

Luovan lapsen matka elokuvien katselemisesta niiden tekemiseen oli yhtä lyhyt kuin tie musiikin kuuntelemisesta soittamiseen. Hyyrysten perheessä tuotettiin kotikutoisia leffoja, koska vanhemmilta löytyi kaitafilmikamera ja myöhemmin videokamera. Näyttelijät pestattiin veljessarjasta ja kaveripiiristä.

”Me taltioitiin leikkejä elokuvan muotoon, ja niin syntyi esimerkiksi sotaleffoja”, Hyyrynen muistelee. ”Yksi suurimmista innoituksen lähteistäni oli isoveljien tekemä rosvo- ja poliisielokuva, jonka nimi oli *Sean Connery*. Me katsottiin sitä valkokankaalta meillä kotona. Muistan elävästi videoprojektorin maagisen rätinän ja oman suuren ihmetykseni: miten voi olla mahdollista, että kylän pojat ovat valkokankaalla. Todellisuuden siirtäminen tarinan muotoon tuntuu edelleen taianomaiselta. Siksi teen vieläkin elävää kuvaa.”

Harrastusten joukossa kulkivat myös erilaiset pelit, jotka muistuttivat sarjakuvien, tarinoiden ja elokuvien mielikuviutusta maailmoista.

”Veljille oli hankittu Commodoren kuusnelosia ja satakaksiseja. Niiden jälkeen tulivat pc:t. Tietokoneiden lisäksi isoveljillä oli erilaisia rooli- ja strategiapelejä, kuten *Squad Leader* ja *Advanced Dungeons & Dragons*, joista innostuin myös”, Antti kertoo.

Kuvan ja äänen rinnalle nousi sana.

”Kun valmiista peleistä loppui potku, aloin itse tehdä niitä eli kirjoittaa omia seikkailuja ja fantasiatarinoita”, Hyyrynen sanoo. ”Usein toimin pelinvetäjänä. Olin varmaan aika ärsyttävä besserwisser-pentu, mutta miulla oli kuitenkin mielikuviutusta kirjoittaa päreäyttäviä tarinoita ja näytelmiä. Niitä treenattiin koulussakin.”

Kaikista kiireistä huolimatta koulu meni sujuvasti. Keskiarvoltaan Antti oli seiskan, kasin oppilas. Parhaat arvosanat hän niitti taideaineista.

”En ollut lukutoukka eikä fysiikan tai kemian osaamiseni olisi riittänyt lääkäriksi tai insinööriksi valmistumiseen. Olen pikkupennusta asti diikkaillut asioita, joissa saa ilmaista itseään. Eli kymppejäkin tuli sellaisista aineista kuin äidinkieli, musiikki ja kuvaamataito.”

Kun Antti oli esiteini-ikäinen, Pekka ja Marketta Hyyrynen erosivat. Lapset olivat edelleen tiiviisti tekemisissä vanhempiensa ja myöhemmin myös uusien puolisisarustensa kanssa. Eron konkreettisin seuraus oli uuteen asuntoon muuttaminen, eikä se jäänyt ainoaksi kerraksi. Antilla on kotipaikkakunta, mutta ei varsinaista lapsuudenkotiä.

”Me ollaan asuttu neljässä eri osoitteessa, joista kolme oli Lemillä. Me muutettiin, koska iso perhe tarvitsi enemmän tilaa, ja kun vanhemmat erosivat, piti myös muuttaa. Se loi juurettömyyden tuntua.”

Urheilu ei Anttia juurikaan kiinnostanut, mutta vähäsen kuitenkin. Karaten lisäksi hän piti pesäpallosta.

”Jostakin syystä tykästyin siihen lajiin. Ehkä siksi, että siinä pääsee hutailemaan mailalla helvetin lujaa. Siinä on aina hyvä meininki.”

Hyyrysen pojan osumatarkkuus ei ollut huippuluokkaa, mutta Lemin pesäpallokerhossa oli parempiakin pelaajia. Yksi poika heitti palloa todella tarkasti ja kovaa ja sai sen lentämään ihmeellisen pitkälle, vaikka oli Anttia vuoden nuorempi. Antti silmäili kaverin heittokättä arvaamatta, että muutamia vuosia myöhemmin samainen Pekka Olkkonen tulisi tekemään häneen vielä suuremman vaikutuksen kitaransoittajana.

Tammikuun 29. päivänä 1981 syntynyt Pekka Tapani Olkkonen oli todellinen maalaispoika. Hänen lapsuudenkotinsa Olkkosen kylässä oli ihan oikea maatila, johon kuului pieni emakkosikala ja peltoviljelyksiä. Tila oli Matti-isän ja Päivi-äidin yhteinen leipäpuu. Perheessä oli kolme lasta.

Maatilalla riitti töitä myös jälkikasvulle, mistä johtuen sukset menivät välillä ristiin vanhempien kanssa. Pekka, hänen kaksi vuotta vanhempi isoveljensä Teemu ja kaksi vuotta nuorempi pikkuveljensä Aleksis olisivat usein puuhanneet mieluummin jotakin ihan muuta kuin maajussin rutiineja. Mutta ei auttanut valittaa, koska välttämättömät hommat piti hoitaa. Ja toki aikaa jäi muuhunkin.

”Metsäleikit olivat mieleisiä, ja niitähän maalla sai harrastaa mielin määrin”, Pekka muistelee. ”Myös koulusta tykkäsin aina. Olen urheilut koko ikäni, harrastanut pesäpalloa, jalkapalloa ja luistelua. Lemin urheiluseuroilla ei ollut varsinaista junioritoimintaa, mutta pelaamaan pääsi kyllä, vaikka olisi ollut muita paljon pienempi ja nuorempi. Yläasteella miekin painelin vanhempien ukkojen sekaan kaukalopallon puulaakisarjaan.”

Musiikki sai otteen Pekasta jo varhain. Vanhempien kasettikoelma tuli läpeensä tutuksi lomamatkoilla, joita Olkkosen tekivät autolla ympäri Suomen. Isä ja äiti kuuntelivat suomalaista iskelmää ja ruotsalaista Abbaa. Ensimmäisen hevimusiikkiin liittyvän kokemuksen Pekka sai kaikista maailman paikoista pyhäkoulusta.

”Joku soitti siellä Europan ’The Final Countdownin’, joka kuulosti tosi kovalta jutulta”, Pekka kertoo. ”Fiilistelin sitä vielä kotonakin, soitin pakastimen päällä sulkapallomailaa farkkuliivillä ja lauloin mukana. Eipä siinä kauan mennyt, kun isot pojat sanoivat, että se on ihan laimea biisi.”

Jos Pekka kuuli ”The Final Countdownin” tuoreeltaan, hän oli vasta viisivuotias. Ruotsalaisen hard rock -yhtyeen suurin

hittisingle ilmestyi helmikuussa 1986 ja samanniminen albumi toukokuussa.

Vielä suurempi fanituksen kohde oli amerikkalainen Guns N' Roses. Yhtyeen heinäkuussa 1987 julkaisema ensialbumi *Appetite for Destruction* saavutti Yhdysvaltain albumilistan kärkisijan hyvin hitaasti, vasta vuoden kipuamisen jälkeen. Pekka sai kosketuksen Losin tuhmeliineihin jälleen erikoista kautta.

”Miulla oli sellainen harrastus, että etsin radiosta Amerikan kanavia. Kerran sain kuulumaan amerikkalaisen hittilistan ja jätin sen äänittymään c-kasetille. Kun myöhemmin kuuntelin nauhaa, innostuin yhdestä biisistä tosi paljon. Kuuntelin sen todella monta kertaa ja yritin laulaa mukana.”

Se oli Pekan ensimmäinen ikioma musiikillinen löytö, joskaan hän ei tiennyt sen enempää kappaleen kuin esittäjänsäkään nimeä.

”Kun isovelji alkoi vähän myöhemmin kuunnella Guns N' Rosesia, kävi ilmi, että juuri se bändi oli tehnyt vaikutuksen radiossa ja että biisi oli nimeltään 'Sweet Child O' Mine'. Gunnareista tuli suosikkibändini. Yritin haalia itselleni kaikki julkaisut.”

Soittamaan Pekka ryhtyi 11-vuotiaana, ja kitaristiksi ryhtyminen oli monen asian summa. Guns N' Roses oli merkittävässä osassa, samoin se, että soittaminen oli siihen aikaan suosittu harrastus. Yksi kaikkein tärkeimmistä syistä kuitenkin oli, että Pekan kaveri Teppo ryhtyi rumpaliksi.

Vaikka Teppo Juhani Velin vietti varhaislapsuutensa Lappeenrannassa, Lemi oli hänelle tuttu paikka. Äidin vanhemmilla oli siellä maatila, jossa lapset viettivät aikaa jo ennen kuin heistä tuli paikkakuntalaisia.